

N:o 145.

Ank. till Riksd. kansli den 21 maj 1907 kl. 6.30 e. m.

*Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
afsättande af medel till pensionering af statens järn-
vägars personal.* (R. A.)

I en den 23 nästlidne april till Riksdagen aflåten proposition, n:o 165, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bifogadt utdrag af protokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva,

att såsom bidrag till bestridande af pensionering af statens järnvägars personal må, utöfver hvad enligt gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning i sådant afseende kan komma att utgå af statsmedel, för år 1908 af statens järnvägars trafikmedel afsättas och till statskontoret öfverlämnas ett belopp af 350,000 kronor, att af statskontoret, i enlighet med hvad därom kan varda af Kungl. Maj:t föreskrifvet, tillsvidare för ifrågavarande ändamål förvaltas och förräntas; samt

att Kungl. Maj:t må äga förordna om utbetalande af så stor del af såväl ifrågavarande som det för enahanda ändamål under år 1907 afsatta belopp, som för ett orubbadt upprätthållande af pensionsinrättningens verksamhet i enlighet med gällande grunder kan erfordras.

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 4 Saml. 1 Afd. 91 Häft. (N:o 145).

Till åberopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anfört följande:

»Uti proposition till 1906 års Riksdag föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen medgifva, att såsom bidrag till bestridande af pensionering af statens järnvägars personal finge, utöfver hvad enligt gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning i sådant afseende kunde komma att utgå af statsmedel, för år 1907 af statens järnvägars trafikmedel afsättas och till statskontoret öfverlämnas ett belopp af 350,000 kronor att af statskontoret, i enlighet med hvad därom kunde varda af Kungl. Maj:t föreskrifvet, tills vidare för ifrågavarande ändamål förvaltas och förräntas, samt att Kungl. Maj:t ägde förordna om utbetalande af så stor del af ifrågavarande belopp, som för ett orubbadt upprätthållande af pensionsinrättningens verksamhet i enlighet med gällande grunder kunde under år 1907 erfordras.

Denna framställning blef därefter af Riksdagen bifallen.

Under hänvisning till den utförliga utredning i ärendet, som finnes intagen uti det vid förenämnda proposition fogade statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 30 december 1905, tillåter jag mig erinra, hurusom Kungl. Maj:t den 6 november 1903 uppdrog åt en kommitté att efter vederbörlig utredning afgifva förslag till de ändrade bestämmelser, som borde meddelas för att pensioneringen af tjänstemän och betjante vid statens järnvägar måtte blifva på lämpligt och betryggande sätt anordnad.

Af det af nämnda kommitté den 26 juli 1905 afgifna betänkande framgår, att enligt den af kommittén lämnade matematiska utredning skulle beträffande pensionsinrättningens förmåga att fullgöra sina förbindelser till delägarna vid 1904 års ingång förefunnits en brist, uppgående till 37,163,805 kronor.

För att täcka denna brist och för återställande af den ekonomiska jämvikten inom pensionsinrättningen föreslog kommittén åtskilliga förändrade anordningar. De viktigaste bland dessa voro betydlig ökning af det till pensionsinrättningen utgående statsbidraget, hvars hittillsvarande otillräcklighet kommittén ansåg utgöra en af de förnämsta orsakerna till pensionsinrättningens obestand, höjning af pensionsåldern och slutligen nedsättning af pensionerna för särskildt de högre aflönade befattningshafvarna.

I fråga om statsbidraget föreslog kommittén, dels att staten skulle ensam öfvertaga ansvaret för pensionering till följd af olycksfall eller sjukdom, som ådragits under tjänstutöfning, d. v. s. att staten allena betalade hela beloppet af utgående invalidpensioner enligt 6 § mom. a.

i gällande reglemente, dels ock att staten borde åtaga sig att till två tredjedelar ansvara för pensioneringen i öfrigt af statens järnvägspersonal. Men vidare föreslog kommittén, att, då delägarnas årsafgifter icke motsvarade en tredjedel, utan allenast omkring en fjärdedel af den en hvar af dem tillkommande pension, staten skulle årligen lämna bidrag till pensionsinrättningen med det belopp, som erfordrades såsom fyllnad, för att pensionsinrättningen vid slutet af hvarje år skulle äga en kapitalbehållning, motsvarande, enligt matematiska grunder, skillnaden mellan, å ena sidan, kapitalvärdet af tredjedelen af samtliga pensionsinrättningen åliggande pensionsförpliktelser, med undantag af de pensioner, som, enligt hvad ofvan är nämndt, skulle i sin helhet utgöras af staten, och, å andra sidan, kapitalvärdet af delägarnas årsafgifter.

Som kommitténs förslag tydligen kräfde åtskillig tid, innan det samma kunde genomföras, föreslog kommittén vidare såsom provisorisk åtgärd, att Kungl. Maj:t måtte hos 1906 års Riksdag göra framställning, att, i stället för det nuvarande bidraget till pensionsinrättningen — som utgår med belopp, motsvarande 2 procent af nettoinkomsten af statens järnvägstrafik och hvilket bidrag för år 1904 utgjort omkring 304,000 kronor — finge, oberoende af nettovinstens storlek, för år 1907 af järnvägstrafikmedel anvisas ett bidrag af 650,000 kronor, motsvarande det belopp, hvartill pensionerna för delägare, som afskedas på grund af olycksfall i tjänsten, samt två tredjedelar af öfriga utgående pensioner kunde beräknas uppgå.

Det af kommittén afgifna betänkandet remitterades den 6 september 1905 till järnvägsstyrelsen, som, i hvad rörde aflåtande till 1906 års Riksdag af proposition om det nuvarande statsbidragets till statens järnvägstrafiks pensionsinrättning höjande, hade att skyndsamt afgifva särskildt underdånigt yttrande, hvarefter, beträffande ärendet i öfrigt, styrelsen borde, efter direktionens och fullmäktiges för nämnda pensionsinrättning hörande, afgifva ytterligare utlåtande.

I förstberörda del afgaf järnvägsstyrelsen den 31 oktober 1905 utlåtande. Järnvägsstyrelsen tillstyrkte därvid, att ett visst belopp af statens järnvägars trafikmedel afsattes redan för år 1907; och borde detta belopp beräknas så, att detsamma, jämte det enligt nu gällande pensionsbestämmelser för närvarande utgående statsbidraget, uppginge till det af kommittén såsom behöfligt för år 1907 angifna beloppet 650,000 kronor. Då statsbidraget för sistnämnda år syntes kunna beräknas till omkring 300,000 kronor, hemställde styrelsen, att 350,000 kronor måtte af trafikmedel afsättas för ifrågavarande ändamål.

Såsom jag förut nämnt, blef den af Kungl. Maj:t i enlighet med järnvägsstyrelsens hemställan till 1906 års riksdag aflåtna propositionen af Riksdagen bifallen.

Hvarken pensionsinrättningens direktion eller järnvägsstyrelsen har ännu afgifvit slutligt yttrande öfver pensionskommitténs betänkande, och har styrelsen meddelat, att den utgått från det antågande, att frågan om lönereglering för personalen vid statens järnvägar borde vara ordnad, innan pensionsfrågan i dess helhet företoges till slutlig behandling.

Emellertid har järnvägsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 16 februari 1907 gjort framställning, att jämväl under år 1908 måtte afsättas medel till pensionering af personalen.

Styrelsen erinrar till en början, att de genom förenämnda kommitté verkställda matematiska utredningar rörande pensionsinrättningens finansiella ställning gifvit vid handen, att i afseende å pensionsinrättningens förmåga att fullgöra sina förbindelser till delägarna i pensionsinrättningen förefunnes en betydande och ständigt växande brist. Under ärendets behandling hade ock påvisats, att det statsbidrag, som kräfdes för pensionsinrättningens stärkande, uppenbarligen vore så betydande, att detsamma lämpligen borde fördelas på flera år. För den skull syntes önskligt, att, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, äfven för år 1908 för ifrågavarande ändamål af trafikmedel afsattes och till statskontoret öfverlämnades visst lämpligt belopp.

Med tillämpning af det utaf styrelsen i dess förberörda skrifvelse angifna sättet för beräkning af bidragets storlek skulle för år 1908 erfordras något större särskildt bidrag än det af styrelsen för år 1907 föreslagna beloppet, 350,000 kronor, ity att, såsom framgår af styrelsens underdåniga skrifvelse den 24 november 1906 med förslag till beräkning af den behållna inkomst af statens järnvägar, som kunde upptagas i riksstaten för år 1908, det till pensionsinrättningen enligt nu gällande grunder utgående statsbidraget på grund af förutsedd minskning i statens järnvägars nettoinkomst icke kunde för år 1908 beräknas till högre belopp än 280,000 kronor. Styrelsen finner dock det ifrågavarande särskilda bidraget lämpligen böra begränsas till samma belopp som det för 1907 medgifna eller till 350,000 kronor, helst bidraget till pensionsinrättningen för år 1906 på grund af väsentligt ökad nettoinkomst uppgått till något öfver 367,000 kronor, i stället för det ungefärligen beräknade beloppet, 300,000 kronor.

Det kunde ju, anmärker vidare styrelsen, icke sägas, att för den närmaste tiden föreläge någon omedelbar fara, att pensionsinrättningen icke skulle kunna fullgöra sina förbindelser. Sålunda utvisade pensionsinrättningens räkenskaper, att kapitaltillökningen, som åren 1903 och 1904 utgjort respektive 258,511 kronor 45 öre och 232,120 kronor 29 öre, uppgått för år 1905 till 185,993 kronor 20 öre och för år 1906 till 186,058 kronor 58 öre. Styrelsen anser dock, att för säkerhets skull borde, i likhet med hvad i fråga om det af Riksdagen för år 1907 medgifna belopp ägt rum, bemyndigande utverkas att af ifrågavarande ökade statsbidrag få lyfta så stor del, som erfordras för ett orubbadt upprätthållande af pensionsinrättningens verksamhet i enlighet med gällande grunder, och syntes dylikt bemyndigande böra omfatta såväl nyssnämnda för år 1907 afsatta som det nu till afsättning föreslagna belopp.

Icke heller nu föreligger frågan om ordnande af pensioneringen af statens järnvägars personal till slutgiltig behandling. Saken är emellertid af den genomgripande betydelse för hela personalen, att, därest lönerregleringen nu kommer till stånd, det synes mig böra göras allt för att bringa pensionsfrågan till slutlig lösning redan vid nästkommande riksdag. Huru än denna fråga kommer att ordnas, ett är dock säkert, att en väsentlig förhöjning af statens bidrag blifver erforderlig. Riksdagen har äfven tillkännagifvit sin vilja att komma pensionsinrättningen till hjälp i dess svåra finansiella läge genom beviljande af särskildt anslag till pensionsinrättningen för år 1907.

Riksdagen uttalade visserligen tvekan angående lämpligheten af att, innan frågan blifvit i hela sin omfattning pröfvad, vidtaga en dylik tillfällig åtgärd, helst behovet icke syntes vara påträngande. Det torde dock vara med klok försiktighet förenligt och äfven ägnadt att lugna de måhända öfverdrifna farhågor, som pensionsinrättningens delägare hysa beträffande pensioneringen, om äfven för år 1908 vidtages en liknande åtgärd, detta så mycket mera som densamma i och för sig synes lämplig.

Beloppet af det för år 1908 erforderliga särskilda anslaget har järnvägsstyrelsen, ehuru anslaget enligt de af kommittén angifna grunder bort beräknas till högre belopp, likväl ansett kunna begränsas till 350,000 kronor eller till samma belopp, som afsatts för innevarande år; och finner jag de af styrelsen härför anförda skäl antagliga.

Beträffande dispositionen af såväl det för år 1907 afsatta beloppet som det anslag, hvilket kan för år 1908 af Riksdagen beviljas, torde

Departementa-
chefens
yttrande.

ett bemyndigande af liknande beskaffenhet som det af 1906 års Riksdag lämnade böra gifvas Kungl. Maj:t, ehuru icke någon fara synes vara för handen, att Kungl. Maj:t skall under den närmaste framtiden behöfva begagna sig af ett dylikt medgifvande.»

På grund af hvad till statsrådsprotokollet i detta ärende blifvit anfördt, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 21 maj 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
